

Nr 682

Av herrar **Antonsson** och **Gustafsson** i Kårby, om åtgärder för att stimulera ökad invandring av utländsk arbetskraft.

Under praktiskt taget hela efterkrigstiden har på vissa områden av den svenska arbetsmarknaden rått en mer eller mindre utpräglad brist på arbetskraft. Denna brist kan till viss del anses ha berott på nya och högre ambitioner i fråga om den allmänna sysselsättningsnivån. Men det torde även föreligga ett klart samband mellan arbetskraftsbrist och det behov av ytterligare arbetskraft som en snabb expansion kräver i en ekonomi som den svenska. Problemen har visserligen kunnat bemästras i stor utsträckning, men s. k. flaskhalsproblem har inte heller saknats.

Åtskilliga skäl talar för att arbetskraftsbristen kommer att bli mer markerad under den närmast framförliggande perioden. Hittills har industri- och servicenäringarna kunnat tillföras arbetskraft från de agrara näringarna, vilket varit av avgörande betydelse för den ekonomiska expansion som ägt rum. Denna överflyttning kommer uppenbarligen att avta för att inom en relativt närallgande framtid upphöra som faktor av nämnvärd betydelse.

Orsaken härtill är givetvis att folkmängden i de agrara näringarna numera är så pass liten att överflyttningarna av den anledningen måste avta. En annan betydelsefull faktor är befolkningens åldersfördelning. Relativt stora grupper av den förvärvsarbetande befolkningen befinner sig i sådan ålder att pensionsavgången kommer att bli hög under det närmaste decenniet. Samtidigt kommer de årskullar som träder ut på arbetsmarknaden att vara relativt små. Därtill kan man räkna med att den ökade utbildningen — även om den medför en kvalitativt bättre arbetskraft — kommer att fördröja utträdet på arbetsmarknaden och därigenom minska det numerära tillskottet. Som en tredje faktor kan nämnas den förkortning av veckoarbetstiden som aktualiserats. Denna kommer självfallet att minska det totala arbetskraftsutbudet samtidigt som den kommer att ställa ökade anspråk på servicesektorn och behovet av arbetskraft inom denna. Vidare kan önskemålet om sänkt pensionsålder ses som en fjärde faktor, vilken likaledes har en minskande effekt på arbetskraftstillgången.

Givetvis måste dessa faktorer i utvecklingen liksom tidigare motverkas genom en aktiv sysselsättningspolitik, som medför ett bättre utnyttjande av de samlade arbetskraftsresurserna. Den effektivare sysselsättningspo-

litiken har emellertid haft till följd att den tidigare arbetskraftsreserven krympt. Det säger sig självt att denna inte är outtömlig. Synnerligen starka skäl talar därför för en ökning av arbetskraftstillskottet genom invandring från andra länder.

Under 1940-talet fick den svenska arbetsmarknaden betydande tillskott av utländsk arbetskraft, främst på grund av de i anslutning till kriget rådande förhållandena. Nettoinvandringen under åren 1941—1950 var ca 20 000 per år. Under åren 1951—1960 var siffran i runt tal 10 000 per år. Under 1961 var den närmare 15 000 och under vartdera av de därpå följande två åren i runt tal 10 000.

Med hänsyn till det arbetskraftsbehov som berörts ovan måste det vara angeläget att en ökad nettoinvandring underlättas och främjas. Den restriktivitet och tröghet som förekommit inom den svenska invandringspolitiken både i enskilda fall och beträffande grupper av arbetskraft bör sålunda ge vika för en mera positiv och aktiv inställning till utländska medborgares invandring. Hela invandringspolitiken bör omprövas i detta syfte.

I det här sammanhanget bör erinras om att medgivandet av arbetstillstånd är förknippat med olägenheter som otvivelaktigt bör rättas till när en omprövning i ovannämnt syfte göres. Den långa väntetid som förekommer vid behandlingen av arbetstillstånd för utlänningar är ett missförhållande av såväl social som nationalekonomisk karaktär. Det har nämligen hänt att personer, ofta yrkesutbildade, kan få vänta i månader innan de kan få börja arbeta. Under denna period är de oftast hänvisade till socialhjälp. Därtill orsakar sysslolösheten tillsammans med osäkerheten om att över huvud taget få något arbete psykiskt lidande.

En snabb behandling av arbetstillståndsärenden inom utlänningskommissionen anser vi av flera skäl sålunda vara önskvärd. En kortare väntetid skulle minska behovet av socialhjälp, och från nationalekonomisk synpunkt vore det självfallet en vinst om utlänningar som sökt arbete kan sättas in i produktionen så snabbt som möjligt.

Det tillskott som den svenska arbetsmarknaden fått genom invandring under 1940- och 1950-talen måste tillmätas mycket stor betydelse. Den ekonomiska expansion som ägt rum skulle helt enkelt inte varit möjlig utan dessa arbetskraftstillskott.

På det hela taget har också den ömsesidiga anpassningen mellan landets invånare och de invandrande varit god. Detta framgår bl. a. av att många av de invandrande sedermera sökt och erhållit svenskt medborgarskap. Sannolikheten talar för att liknande erfarenheter kommer att göras vid en ökad invandring till vårt land.

Med stöd av vad ovan anförts anhåller vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om undersökning för att underlätta invandringen och även

anpassningen till svenskt arbets- och samhällsliv i syfte att därigenom stimulera ökad invandring av utländsk arbetskraft till vårt land.

Stockholm den 27 januari 1965

Johannes Antonsson

Einar Gustafsson

i Kärby